

Kronan, Mörbylånga

ID: 6813 · Bekræftet position

www.vragguiden.dk/vrag/6813

Position & Dybde

Kort ikke tilgængeligt

WGS84	Dybde (top)	Dybde (bund)
56:26,593N 16:41,991E	Ukendt	Ukendt
ED50	Stævnretning	Afstand til kyst
56:26,625N 16:42,058E	Ukendt	5,8 km

Beskrivelse

Svenske kildeoplysninger fra Fornsök **Registrering:** RAÄ L1958:6750 **Kilde:** Riksantikvarieämbetet, Fornsök (CC0 1.0) **Dato:** 13-09-2026 **Kildens position (WGS84):** 56:26,593N 16:41,991E **Område:** Mörbylånga, Kalmar [Åbn den originale registrering i Fornsök](https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/60c6da35-9504-4c7d-bbc4-7cd5d5710622) ### Dansk sammendrag Regalskibet Kronan blev konstrueret af den engelske skibsbygmester Francis Sheldon og bygget i kavel efter engelsk byggemåde. Kølen blev lagt på Skeppsholmen i Stockholm den 27. oktober 1665, og skibet blev søsat den 31. juli 1668, men på grund af finansierungsproblemer kom det først i tjeneste fire år senere. Kronan havde tre batteridæk og 124-128 kanoner og blev i 1675 den svenske flådes admiralskib. Samme år deltog skibet i Stenbocks mislykkede ekspedition til den sydlige Østersø, som måtte vende om ved Stora Karlsö på grund af sygdom om bord. I januar 1676 forsøgte man forgæves at save flåden gennem isen til åbent vand. Flåden stod først til søs den 19. maj under admiral Lorentz Creutz, som manglede søerfaring. Om aftenen den 25. maj observerede svenskerne den dansk-hollandske flåde syd for Skåne, og efter en kort kamp fortsatte striden næste morgen. Fejl og manglende rutine splittede den svenske flåde, så modstanderen slap væk og senere fik forstærkning af hollandske skibe under Cornelis Tromp. Svenskerne ville sejle langs østkysten og møde fjenden ved Ölands nordspids, men blev indhentet ved sydspidsen. I slagets begyndelse forsøgte Kronan at vende, krængede voldsomt og tog vand ind gennem kanonportene på nederste dæk. Kort efter kæntrede skibet, lagde sig på siden, eksploderede og sank. Hans Albrecht von Treileben bjærgede omkring 60 kanoner fra vraket i 1682-1686. Anders Franzén søgte efter Kronan fra 1950'erne; i 1971 fandt HMS Belos skibsdele, der senere viste sig at stamme fra vraket, men positionen gik tabt. I august 1980 registrerede et magnetometer jern på havbunden, undervandskameraer viste kraftigt skibstømmer og bronzekanoner, og dykkere bekræftede fundet dagen efter. Vraget ligger på en jævn sandbund cirka 6 km øst for Hulterstad på Öland. Omtrent to tredjedele af bagbordssiden er bevaret i et sammenhængende parti på 40 × 20 meter, mens øvrige skrogdele og vragrester ligger spredt mod syd. Ved undersøgelserne 1980-2000 blev over 25.000 genstande bjærget. --- ### Svensk originaltekst fra Fornsök **Beskrivelse:** Skeppsvrak, regalskeppet Kronan. Exploderade och sjönk 1676 vid ett sjöslag mellan den svenska och dansk-holländska flottan. Påträffat år 1980. Fyndlista: Under de arkeologiska undersökningarna 1980 - 2000 har drygt 25000 enskilda föremål bärgats. Fynden förvaras på Kalmar läns museum. För fyndlista se rapporterna "Kronanprojektet" 1981 - 2002, Kalmar läns museum. Status: Kronan ligger grovt sett i nord-sydlig riktning, med aktern i norr, på en slät sandbotten. Den begränsade vrakplatsens yta är 50x40 meter. Äv Kronans skrov återstår 2/3 av babords skrovsida, från aktern och förut. Det sammanhängande skrovpartiet mäter 40x20 meter. Längs med slaget är skrovsidan bruten och har på det viset förlorat sin ursprungliga kurvatur, varför den numera ligger platt med botten med utsidan nedåt. Akterstävén, med vidhängande häckbalkar, reser sig 3, 8 meter över botten. I övrigt är alla tvärgående timmer, däcksbalkar m m, decimerade till att sticka upp 0,5-1,5 meter och markerar på det viset fortfarande de olika däcksnivåerna. För om stormastens fot, i höjd med lastluckornas läge, är skrovet avbrutet. Av styrbordssidan återsår endast korta stumpar av bottenstockarna samt 5-10 bordgångar. Ett

25x10 meter stort skrovparti, påträffat 35 meter SV om den huvudsakliga vrakplatsen, har tolkats som en del av styrbordssidans botten. SO om den sammanhängande babordssidan ligger ett 5x4 meter stor del av babords bog. En koncentration av vrakrester är förlagd till ett ca 200 meter långt, sydgående stråk från vrakplatsen (status 1993). Händelseförlopp: Eftersom Stenbock gjort bort sig fick Karl XI se sig om efter en ny Amiral. Valet föll på Lorentz Creutz, vilken saknade sjövana men hade meriterat sig på annat sätt. Den 19 maj löpte flottan ut och den 25:e vid niotiden på kvällen siktade man den dansk-holländska flottan syd om Skåne. Viss skottlossning uppstod, men man tvingades avbryta den på grund av mörkret. Klockan 07:00 nästa dag återupptog man dock striderna. Allt såg ljust ut för svenskarna, men på grund av dålig rutin i den svenska flottan gjordes en del misstag, flottan splittrades och den dansk-holländska flottan kom undan. Fienden ankrade upp på den västra sidan av Falsterbonäset och svenskarna på den ostliga, utanför Trelleborg. Den dansk-holländska flottan hade all anledning att försöka dra ut på tiden för sammandrabbningen då man väntade förstärkning från Holland. I Trelleborg rådslog man med konungen och kom fram till att det vore klokast att segla upp längs den svenska ostkusten och försöka möta fienden vid Ölands norra udde. Föresatsen misslyckades emellertid då den dansk-holländska flottan, som numera även erhölet förstärkning i form av holländska fartyg under befäl av Cornelis Tromp, hann ifatt den svenska vid Ölands sydspets. Precis i slagets initialskede gjorde Kronan en misslyckad manöver i så motto att man försökte vända, varpå fartyget krängde kraftigt och vatten började forsa in genom det understa lagets kanonportar. En kort stund senare, när fartyget kantrat och lagt sig på sidan, exploderade hon. Bärgningar: Åren 1682-86 lyckades Hans Albrecht von Treileben bärga ett 60-tal kanoner från Kronan. Historik: Kronan konstruerades av den engelske skeppsbyggmästaren Francis Sheldon och byggdes följaktligen på det engelska maneret. Sheldon kallades in i svensk tjänst på uppdrag av kung Karl X Gustaf, och påbörjade sin bana i Göteborg 1659. Den 27 oktober 1665 kölsträcktes Kronan på Skeppsholmen i Stockholm. Skeppet sjösattes den 31 juli 1668. Beroende på finansieringsproblem och den store skeppsbyggmästaren Sheldons personlighet kom inte fartyget att utrustas och tagas i bruk förrän fyra år senare. 1675 blev Kronan, som hade tre batteridäck och 124 - 128 kanoner, amiralsskepp i den svenska flottan och deltog i Stenbocks misslyckade expedition samma år. Kort kan denna expedition sammanfattas med att flottan utseglade för att möta den danska flottan i södra Östersjön. Man kom dock inte längre än till Stora Karlsö, då man tvingades återvända hem, p g a att sjukdomar börjat härja ombord på fartygen. Kungen blev rasande när han fick reda på att flottan var tillbaka efter endast 10 dagars bortavaro och lät Stenbock personligen betala för expeditionens omkostnader. En avgörande sammandrabbning med fienden var högst önskvärd och redan i januari 1676 var man på väg ut till sjöss igen. Isen låg tjock och Kronan deltog i det hisnande projektet att såga flottan genom isen fram till öppet vatten. Företaget misslyckades och flottan kom inte att löpa ut förrän i maj. Bärgning: Anders Franzén påbörjade sina försök att lokalisera Kronan redan på 1950-talet med hjälp av lokala fiskebåtar med ekolod. Eftersökningarna fortsatte med fartyg utrustade med side scan sonar m.m. Även flottan involverades i sökandet, och 1971 fann HMS Belos några skeppsdelar, som senare skulle visa sig komma från Kronan. Pga tidsbrist hade man emellertid ingen möjlighet att följa upp fyndet, vars position förblev oviss. I augusti 1980 kunde man dock med hjälp av magnetometer registrera vissa anomalier som indikerade järnföremål på havsbotten. Från nedsänkta undervattensvideokameror såg man grova skeppstimmer och bronskanoner. Följande dag kunde dykare bekräfta att Kronan var lokaliserad. Sedan 1981 är Kalmar läns museum huvudman för undersökningarna av Kronan. Fortlöpande undervattensarkeologiska undersökningar har sedan dess årligen genomförts på platsen i läns museets regi. Som en första fas utförs en fullständig utgrävning av skrovområdet. År 2000 var ca 80% av detta genomfört. Nästa fas planeras som en skeppsarkeologisk dokumentation av det frilagda skrovet. Som en sista fas hoppas man på en bärgning av babordssidan. **Alternative navne:** - Kronan **Orientering:** 6 km Ö om Hulterstads by, Öland. **Placering:** Under vand **Antikvarisk vurdering:** Fornlämning **Antikvarisk kommentar:** Position för vraket: N 56 26'535" E 16 42'015". Satt i samband med digitalisering. Kalmar 2005/LC Vrakets förliste före år 1850. **Begrundelse:** Den antikvariska bedömningen är migrerad från äldre databas. Motivering av den antikvariska bedömningen kan eventuellt finnas under antikvarisk kommentar. **Anbefalet vurdering:** Övrig kulturhistorisk lämning **Aktualitet:** Fundet er bekræftet ved en fysisk undersøgelse **Undersøgelsesstatus:** Delundersøkt **Skadestatus:** Ikke registreret som beskadiget **Egenskaber:** - Byggnadsteknik: Kravell - Framdrivning: Segel - Material: Trä **Skriftlige kilder:** - Einarsson L. 1990 Regalskeppet Kronan - undervattensarkeologiska undersökningar av ett historiskt skeppsvrak, C-uppsats i arkeologi, Stockholm - Einarsson L./mfl. 1981 - 2002, Kronanprojektet rapport, Kalmar läns museum - Franzen A.

1981 HMS Kronan - the search for a great 17th century Swedish warship, Stockholm - Helmersson D. 2000 Regalskeppet Kronan - marinarkeologisk skatt, NE-nytt, nr 3 - Johansson B. A. (red.) 1985 Regalskeppet Kronan, Höganäs - Zettersten A. 1903 Svenska flottans historia åren 1635-1680, Norrtelje - Arkivhandlingar: Svenskt marinarkeologiskt arkiv (SMA) - Dnr 1566/93: Kronanprojektet, D. Widholm och L. Einarsson. - Dnr 413-2156-1995: Kronanprojektet, D. Widholm - Dnr 413-2528-1994: Kronanprojektet, D. Widholm - Dnr 413-1918-1996: Kronanprojektet, D. Widholm - Dnr 421-2945-1996: Kronanprojektet, D. Widholm - Dnr 421-2944-1997: Kronanprojektet, L. Einarsson - Dnr 321-1930-1999: Kronanprojektet, L. Einarsson - Dnr 321-2792-2000: Rapport Kronanprojektet. L. Einarsson - Dnr 321-1350-2001: Rapport Kronanprojektet L. Einarsson - Dnr 321-1305-2002: Rapport Kronanprojektet. L. Einarsson - Dnr 321-1863-2003: Kronanprojektet. Rapport 2002 års undersökning. L. Einarsson. - Dnr 321-1354-2004: Kronanprojektet. Rapport om 2003 års marinarkeologiska undersökningar av regalskeppet Kronan. Kalmar läns museum. L. Einarsson. - Dnr 321_3333-2011 Kronanprojektet. Rapport om 2010 års marinarkeologiska undersökningar av regalskeppet Kronan. Kalmar läns museum. L. Einarsson. - Dnr 326-4313-2012 Kronanprojektet. Rapport om 2011 års marinarkeologiska undersökningar av regalskeppet Kronan. Kalmar läns museum. L. Einarsson. - Dnr 3.4.2-2240-2013 Kronanprojektet. Rapport om 2012 års marinarkeologiska undersökningar av regalskeppet Kronan. Kalmar läns museum. L. Einarsson. - Dnr 3.4.2-2113-2015 Kronanprojektet. Rapport om 2014 års marinarkeologiska undersökningar av regalskeppet Kronan. Kalmar läns museum. L. Einarsson. - Dnr 3.4.2-4247-2016. Kronanprojektet. Rapport om 2015 års marinarkeologiska undersökningar av regalskeppet Kronan. Kalmar läns museum. L. Einarsson. - Litteraturhänvisning: Einarsson L. 1990 Regalskeppet Kronan - undervattensarkeologiska undersökningar av ett historiskt skeppsvrak, C-uppsats i arkeologi, Stockholm - Einarsson L./mfl. 1981 - 2002, Kronanprojektet rapport, Kalmar läns museum - Franzen A. 1981 HMS Kronan - the search for a great 17th century Swedish warship, Stockholm - Helmersson D. 2000 Regalskeppet Kronan - marinarkeologisk skatt, NE-nytt, nr 3 - Johansson B. A. (red.) 1985 Regalskeppet Kronan, Höganäs - Zettersten A. 1903 Svenska flottans historia åren 1635-1680, Norrtelje - Arkivhandlingar: Svenskt marinarkeologiskt arkiv (SMA) - Litteraturhänvisning: U Bok M, Sjöfartsverket - Einarsson, Lars. 1992. KRONANPROJEKTET. Rapport om 1992 års marinarkeologiska undersökningar av vraket efter regalskeppet Kronan. (RAÄ dnr 321-1743-2010). - Einarsson, Lars. 1996. KRONANPROJEKTET. Rapport om 1996 års marinarkeologiska undersökningar av vraket efter regalskeppet Kronan. (RAÄ dnr 321-1744-2010). - Einarsson, L. 2018. Kronanprojektet. Rapport om 2017 års marinarkeologiska undersökning av regalskeppet Kronan. Kalmar läns museum. 2018. (RAÄ-2018-2398) - Extern identitet: Ansvarig organisation: Statens maritima museer, Externt register: SjöMIS, Extern identitet: 819:001 **Registreringsaktivitet:** Migrering 2018-10-31 **Feltdato:** 08-06-2015 **Publiceret:** 31-10-2018 **Senest ændret:** 29-10-2018 **Registreringsgrundlag:** Annat underlag **Målemetode:** RTK **Positionsfejlmargin:** 1 m **Indlæsningsusikkerhed:** 1 m

Sidst rettet af: twm

Dato: 13-09-2026